

ԲՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԴՐՈՒՆԵՐԵՐ

Ինչո՞ւ լեռան վրայ քիչ կրակով ջուրը կը սկսի եռալ, և վարը դաշտին մէջ շատ կրակ կ'ուզէ եռալու համար .

— Եւ ամեն զի բարձր տեղուանք օդին ճշնումը քիչ ըլլալով՝ ջերմութենէն դիւրաւ կը շարժին հեղուկին մասունքները :

Ինչո՞ւ ջրի մէջ աղ կամ շաքար դնելու ըլլաս՝ քանակը չաւելնար .

— Եւ ամեն զի աղին կամ շաքարին մասունքները ջրին ծակտիքներուն մէջ մտնելով մէջի օդը կը վանեն . անոր համար է որ ջրին երեսը անդադար պղպղջակներ կ'ելեն . իսկ աղը կամ շաքարը ջրին միայն դատարկ տեղուանքը բռնելով, նիւթը կը խտացնէ կամ կը թանձրացնէ՝ առանց քանակը աւելցնելու :

Ինչո՞ւ մաքուր ջուրը դիպակներու վրայի բծերը չկրնար հանել, և մոխրաւ ջուրը կը հանէ .

— Եւ ամեն զի լուալու ատեն ջրին թթուածին կազը դիպակին հետ կը միանայ ու բծերուն մէկ մասը միայն կը հանէ : Ինչոր համար հարկ կ'ըլլայ ջրին թթուածինը աւելցնել՝ մէջը մոխիր կամ սապոն և կամ փութաս աւելցնելով :

Ինչո՞ւ ձմեռ ատեն կենդանեաց քթէն ու բերնէն շոգի դուրս գալը յայտնի կը տեսնուի .

— Եւ ամեն զի կենդանիներուն դուրս տուած շունչը ձմեռը դուրս ելլելու ատեն ցրտէն մէկէն կը խտանայ . այսինքն շոգիին մասունքները ուզելով հաւասարակշիռ ըլլալ դրսի ցրտութեան հետ, մասունքները իրարու հետ կը միանան ու մեծնալով աչքով ալ կը տեսնուին : Եւ բանս բաց ՚ի ձմեռէն նաեւ ամառը առաւօտեան դէմքանի որ օդը դեռ պաղ է՝ ան ատենն ալ կը պատահաբայց ցորեկը ջերմութիւնը դուրսը ու ներսը հաւասար ըլլալով՝ շոգին չխտանար, անոր համար չեն ալ տեսնուիր :

Ինչո՞ւ երբոր թնդանութի մը մէջ

թաց լաթ մը խոթես՝ ուժով դուրս կը ցատքէ .

— Եւ ամեն զի սաստիկ տաքցած թընդանութիւնը թաց լաթին մէջի ջուրը մէկէն ՚ի մէկ շոգի դարձնելով, երբոր թնդանութիւնը բերանը սաստիկ գոցած է լաթով՝ մէջի շոգին ընդարձակելով կ'ուզէ դուրս ելլել, անով զլաթը ուժով մը դուրս կը ցատքեցնէ :

Ինչո՞ւ երբոր եռացեալ ձէթի մէջ քիչ մը ջուր սրսկելու որ ըլլաս՝ կը սկսի ցայտել .

— Եւ ամեն զի եռացեալ ձէթին ջերմութիւնը սաստիկ ըլլալով՝ մէջը սրտկած ջուրը կ'ուզէ շոգի դարձնել . ուստի սրսկելու ատեն մէջը կ'ընդարձակի ու քովի ձէթը կը վանէ : Եւսկայ յայտնի կ'երևնայ եռացեալ ձէթին սաստիկ ձայն հանելէն :

Ինչո՞ւ մէկ սղտի ապակիէ շիւմը կրակի վրայ դնելու որ ըլլաս՝ սաստիկ ձայնով կը ճաթի՝ երբոր մէջը քիչ մը ջուր ըլլայ ու բերանը աղէկ մը գոցած . և ընդհակառակն թէ որ բերանը բաց ըլլայ՝ ամենեւին չճաթիր .

— Եւ ամեն զի մէջի օդը անգայտանալով, և ջուրը շոգի դառնալով՝ տաքութենէն կ'ուզէ դուրս ելլել . և թէ որ շիւին բերանը բոլորովին գոցուած ըլլայ, կամ խիցը ուժով մը դուրս կը ցատքեցնէ, և կամ ամանին տկար կողմէն կը ճաթի՝ շոգիին ու օդին ընդարձակելովը :

ՀԱՆԵԼՈՒՄ

ՁԱՅՆ մի հաներ բարեկամ,
Եմենին մի խօսիր .
Անունս ալ տաս մէկ անգամ,
Գիտնաս որ զիս մեռուցիր :

Յունիսի հանելուկին մեկնութիւնը կը դնենք Օգոստոսի Բազմավիպին մէջ :